

Verlichting van liftkooien en hun overlopen

De wet betreffende het welzijn van de werknemers verplicht werkgevers ertoe ervoor te zorgen dat alle werkplekken goed verlicht zijn, met name door de eisen uit de normen NBN EN 12464-1 en 2 toe te passen. Wat zijn de vereisten voor liftkooien en hun overlopen?

Voor liften die zich op een werkplek bevinden, schrijft de norm NBN EN 12464-1 een gemiddelde horizontale verlichtingssterkte van minstens 100 lux voor op vloerhoogte in de verkeerszones, gangen en liften. Voor bijzondere situaties kan er een sterker verlichtingsniveau vereist zijn. In dienstliften¹ in zorginstellingen, bedraagt deze eis 200 lux.

Bovendien bestaat er, naast de voorschriften uit de welzijnswet, een specifieke wetgeving voor liften, ongeacht het gebouw waar ze ingeplant zijn. Zo bevat het Koninklijk Besluit van 9 maart 2003 betreffende de beveiliging van liften een aantal schikkingen om de veiligheid van de gebruikers te waarborgen. Dit Besluit schrijft niets voor in termen van verlichting, maar de norm NBN EN 81-20 kan wel als referentie gebruikt worden om te handelen in overeenstemming met het KB.

De norm NBN EN 81-20, die dateert van 2014 en de oude norm 81-1 uit 1998 vervangt, bevat een aantal veiligheidsregels voor het vervaardigen en het aanbrengen van liften. Ze schrijft onder meer het volgende voor:

De kooi moet voorzien zijn van vast aangebrachte elektrische verlichting met een verlichtingssterkte van minstens 100 lux op de Bedieningsorganen en op 1 m boven de vloer op eender welk punt op een afstand van minstens 100 mm van eender welke wand.

Er wordt met andere woorden voorgeschreven dat er over het volledige oppervlak van de liftkooi (met uitzondering van een omtrekstrook van 10 cm), een horizontale verlichtingssterkte van ten minste 100 lux op 1 m boven de vloer moet zijn. Deze eis wijkt enigszins af van de eis uit de NBN EN 12464-1. Deze laatste is alleen van toepassing op binnenwerkplekken en legt een gemiddelde (niet minimale) verlichtingssterkte van 100 lux ter hoogte van de vloer op en een uniformiteit van 0,40.

Om de toegankelijkheid van liften voor personen met een handicap te waarborgen, geeft de norm NBN EN 81-70 bovendien nog een aantal bijkomende aanbevelingen. Zo schrijft ze voor dat de binnenverlichting een minimale horizontale verlichtingssterkte van 100 lux ter hoogte van de vloer moet hebben, die gelijkmatig verdeeld moet zijn en waarbij het gebruik van spots te vermijden is.

Een ander voorschrift uit de norm NBN EN 81-20 heeft betrekking op de verlichting van de overlopen:

De verlichting – door daglicht of kunstlicht – van de stopplaatsen in de nabijheid van de schachtdeuren moet op de vloer ten minste 50 lux bedragen, zodat een gebruiker kan zien wat er zich voor hem bevindt wanneer hij de schachtdeur opent om de lift in te gaan, zelfs als de verlichting in de kooi defect is.

¹ Het gaat hier bijvoorbeeld om liften die gebruikt worden voor het vervoer van patiënten en die gedimensioneerd werden om een bed te kunnen transporteren.

De verlichting van de overlopen nabij de liftdeuren moet met andere woorden onafhankelijk zijn van de kooiverlichting, bijvoorbeeld door middel van verlichtingstoestellen die de algemene verlichting waarborgen van de verkeerszones waar de overlopen zich bevinden. Deze verlichting moet een minimale verlichtingssterkte van 50 lux garanderen, gemeten ter hoogte van de vloer in de overloopzone. Dit voorschrift is strenger dan de eis die in de norm NBN EN 12464-1 opgenomen is voor werkplekken. Deze laatste legt voor het geheel van verkeerszones en gangen namelijk een gemiddelde verlichtingssterkte van 100 lux ter hoogte van de vloer op, met een uniformiteit van 0,40. Dit betekent dat de verlichtingssterkte op alle punten in de nabijheid van de liftdeur nooit lager mag zijn dan 40 lux.

We kunnen dus besluiten dat men voor de dimensionering van de verlichting van liften en hun overlopen terecht kan in de normen NBN EN 12464-1, NBN EN 81-20 en NBN EN 81-70.

Zelfs indien de lift zich niet op een werkplek bevindt, maar bijvoorbeeld in de gemeenschappelijke delen van een collectieve woning, dan zal de verlichting volgens de norm **NBN EN 81-20** de volgende verlichtingsniveaus moeten kunnen verzekeren:

- in de liftkooi, ter hoogte van de bedieningsorganen en op 1 m boven de vloer (op eender welk punt op een afstand van minstens 100 mm van eender welke wand):
  - een minimale horizontale verlichtingssterkte van 100 lux
- op de overlopen nabij de lift, ter hoogte van de vloer:
  - een minimale horizontale verlichtingssterkte van 50 lux in de nabijheid van de schachtdeuren.

Indien de lift zich op een binnenwerkplek bevindt, dan zal de verlichting volgens de norm **NBN EN 12464-1** – naast de hiervoor reeds vermelde voorschriften – de volgende verlichtingsniveaus moeten kunnen verzekeren:

- in de liftkooi, ter hoogte van de vloer:
  - een gemiddelde horizontale verlichtingssterkte van 100 lux, met een uniformiteit van 0,4 (0,6 voor zorginstellingen)
  - een gemiddelde horizontale verlichtingssterkte van 200 lux voor dienstliften in zorginstellingen, met een uniformiteit van 0,6
- op de overlopen nabij de lift, ter hoogte van de vloer:
  - een gemiddelde horizontale verlichtingssterkte van 100 lux in de verkeerszone of in de gang waar de overloop zich bevindt, met een uniformiteit van 0,4.

Indien de lift bovendien voor iedereen toegankelijk moet zijn, onder andere voor personen met een visuele handicap, dan zal de verlichting volgens de norm **NBN EN 81-70** – naast de hiervoor reeds vermelde voorschriften – de volgende verlichtingsniveaus moeten kunnen verzekeren:

- in de liftkooi, ter hoogte van de vloer:
  - een minimale horizontale verlichtingssterkte van 100 lux.

Referenties

- NBN EN 12464-1 Licht en verlichting. Werkplekverlichting. Deel 1: werkplekken binnen.
- NBN EN 81-20 Veiligheidsregels voor het vervaardigen en het aanbrengen van liften. Liften voor het vervoer van personen en goederen. Deel 20: personenliften en personen-goederenliften.
- NBN EN 81-70 Safety rules for the construction and installation of lifts. Particular applications for passenger and goods passenger lift. Part 70: accessibility to lifts for persons including persons with disability.

